

LUKA PODATKOWA W PODATKU AKCYZOWYM OD WYROBÓW TYTONIOWYCH W POLSCE W 2019 ROKU

Radosław Piwowarski

Uniwersytet Łódzki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Instytut Ekonomii

Cel prezentacji

- Oszacowanie wielkości luki podatkowej w podatku akcyzowym od wyrobów tytoniowych w Polsce w roku 2019
- Metoda: w oparciu o dane ankietowe zgromadzone w raportach: Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) oraz Głównego Inspektoratu Sanitarnego (GIS). Jest to jedna z alternatywnych metod w stosunku do najczęściej używanej metody *top-down*.

Luka podatkowa

- Luka podatkowa najczęściej definiowana jest jako różnica pomiędzy kwotą podatków, które powinny być zapłacone a kwotą faktycznie zapłaconych podatków. Powstaje w fazie stosowania podatku (ang. *compliance gap*) i jest rezultatem wywiązywania się podatników z obowiązku podatkowego.

Problemy z pomiarem luki w podatku akcyzowym

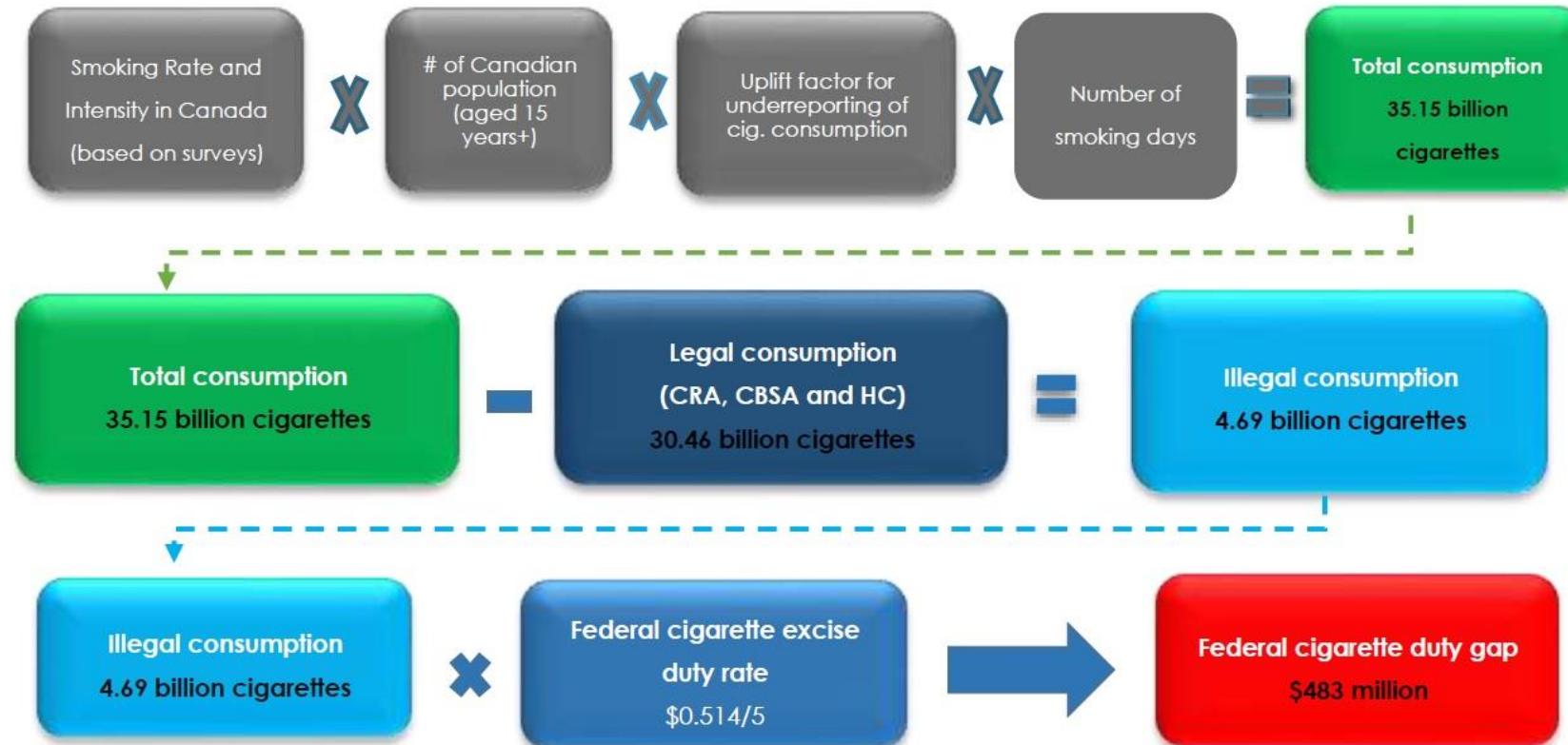
- Obliczanie luki podatkowej dla podatku akcyzowego nie jest proste. Wynika to z charakteru tego podatku oraz ograniczonej dostępności danych mogących precyzyjnie odwzorować rzeczywistą bazę podatkową. Pozyskanie takiej bazy, która musi być niezależna od bazy płatników tego podatku, wymagane jest przy zastosowaniu metody *top-down*. W przypadku innych metod, np. *bottom-up* do oszacowania luki podatkowej wymagane jest pozyskanie od podatników informacji na temat ich uchylania się od opodatkowania. Uzyskanie takiej informacji może być bardzo trudne lub wręcz niemożliwe.

Alternatywne metody pomiaru – survey techniques

- Pomiar na podstawie porzuconych opakowań po papierosach z ulic i publicznych koszy – firma Almares.
- Kanada i Wielka Brytania – pomiar na podstawie badań ankietowych dotyczących ilości oraz intensywności palenia papierosów w społeczeństwie.

Schemat pomiaru z Kanady

Figure 6: Estimation of the Federal Cigarette Duty Gap using Gap Analysis*

* Numbers may not add up due to rounding.

Źródło: Canada Revenue Agency, *Tax Gap For Federal Excise Duty On Cigarettes*, June 2017.

Szacunki dla Polski

- Luka podatkowa = potencjalne dochody podatkowe – rzeczywiste dochody podatkowe

Założenia do obliczeń:

Populacja 15+ w 2019 w Polsce roku wyniosła 32 629 161 osób

Palący okazjonalnie – 50 paczek rocznie.

Potencjalne dochody: Liczba paczek ogółem x akcyza od paczki.

70 proc. to minimalna akcyza – 8,54 zł na paczkę w 2019.

30 proc. wyższa akcyza - 9,95 zł na paczkę w 2019.

Badanie GUS

Odsetek palących ogółem w populacji 15+ wyniósł 19,9 proc. Palący okazjonalnie i codziennie stanowili odpowiednio 2,8 proc. (913 617 osób) i 17,1 proc. (5 579 587 osób) populacji.

- Struktura palących codziennie:

Liczba wypalanych paczek papierosów (dziennie/rocznie)	0,25/ 91,25	0,5/ 182,5	0,75/ 273,75	1/ 365	1,5/ 547,5	2/ 730	3/ 1095
Udział palących codziennie (w proc.)	4,2	11,9	25,7	13,6	40,7	2,5	1,3

Źródło: GUS, *Stan zdrowia ludności Polski w 2019 r.*, Warszawa 2021.

Badanie Kantar dla GIS

- Odsetek palących ogółem w populacji 15+ wyniósł 22 proc. Palący okazjonalnie i codziennie stanowili odpowiednio 1 proc. (326 292 osób) i 21 proc. (6 852 124 osób) populacji.
- Struktura palących codziennie:

Liczba wypalanych paczek papierosów (dziennie/rocznie)	0,5/ 182,5	1/ 365	1,5/ 547,5	2/ 730
Udział palących codziennie (w proc.)	14	40	45	1

Źródło: GIS, Raport z ogólnopolskiego badania ankietowego na temat postaw wobec palenia tytoniu, Październik 2019.

Baza podatkowa oraz potencjalne dochody w podatku akcyzowym od wyrobów tytoniowych w Polsce w 2019 roku

	Raport GUS	Raport GIS	Średnia
Potencjalna ilość wypalonych paczek papierosów (baza podatkowa) w szt.	2 282 320 857	2 930 008 928	2 606 164 892
Potencjalne dochody budżetowe w podatku akcyzowym od wyrobów tytoniowych w zł	20 456 441 839	26 261 670 018	23 359 055 928

Luka podatkowa

- Rzeczywiste dochody budżetowe z podatku akcyzowego od wyrobów tytoniowych wyniosły w 2019 roku 20 892 600 zł. Oszacowana luka podatkowa w podatku akcyzowym od wyrobów tytoniowych w Polsce w 2019 wyniosła niecałe 2,5 mld zł (dokładnie 2 466 455 928 zł). Stanowiło to 11,8 proc. dochodów podatkowych z akcyzy od wyrobów tytoniowych.

Słabości zastosowanej metody

- Brak „czynnika podnoszącego dla Polski”
- Przyjęcie górnej granicy przedziału z badań GUS i Kantar dla GIS
- Brak corocznych badań

Dziękuję za uwagę